

دفتر نشر میراث مکتوب در یازدهمین نمایشگاه بین المللی کتاب تهران

سال گذشته دفتر نشر با حدود ۲۰ عنوان کتاب و با همکاری انجمن آثار و مفاخر فرهنگی در دهمین نمایشگاه بین المللی کتاب تهران در غرفه ای مشترک حضور یافتند.

و امسال دفتر با حدود ۵۰ عنوان کتاب مستقلاً غرفه ای را بنام آینه میراث که عنوان انتشارات این دفتر است به خود اختصاص داده بود.

این دوره زمان مناسبی برای ارزیابی و سنجش مخاطبان و علاقه مندان به میراث مکتوب و منشورات

دفتر بود، بگونه ای که مراجعه محققان، اساتید و دانشجویانی که با آثار این دفتر آشنایی

داشتند، این نوید را به اعضای دفتر داد که آثار منتشر شده از سوی

دفتر توانسته بخشی از مخاطبان خود را پیدا نموده و

علاقه مندان به میراث مکتوب و مراکز تحقیقی که در زمینه

احیای متون فعالیت می کنند را به خود جلب نماید. در این

نمایشگاه این شناخت تبلور عینی پیدا کرد و دفتر از نزدیک

با برخی از مخاطبان به گفتگو نشست و پیشنهادات و انتقادات

ایشان را به گوش جان شنود. نکته قابل توجه در این نمایشگاه، دیدار

مقام معظم رهبری از نمایشگاه بود که در ضمن فرمایشات ارزشمند خود، ضرورت چاپ و احیای

متون خطی و سنگی را متذکر شدند.

در حاشیه نمایشگاه

۱ - دیدار محققان آلمانی آقایان: دکتر برت فراگنر (استاد دانشکده ایرانشناسی دانشگاه بامبرگ)، دکتر آندریاس درشلر (رئیس کتابخانه شرقشناسی دانشگاه بامبرگ) و محقق روسی آقای سرگئی تورکین از انستیتوی شرق شناسی سن پترزبورگ از غرفه دفتر نشر میراث مکتوب.

۲ - عرضه آثار عربی دفتر در بخش عربی نمایشگاه.

۳ - قرارداد پخش و توزیع کتاب با انتشارات آستان قدس رضوی.

۴ - دیدار آقای جمال محمد ناصیف، ناشر دمشق - دار ناصیف - از غرفه و اعلام آمادگی جهت توزیع کتاب در دمشق.

۵ - انتشار پوستر تبلیغاتی دفتر در کتاب راهنما که به وسیله روابط عمومی یازدهمین نمایشگاه بین المللی کتاب تهران منتشر شد.

۶ - دیدار اساتید و محققانی چون دکتر پرویز اذکائی، الهی خراسانی، دکتر ابوالقاسم امامی، نجیب مایل هروی، دکتر سلیم اختر، موسوی

گرمارودی، حجت الاسلام عبدالله نورانی و سایر پژوهشگران از غرفه دفتر.

۷ - دیدار خانم نجاح عطّار وزیر فرهنگ سوریه به همراهی آقای دکتر

مهاجرانی از غرفه دفتر. خانم عطّار در نمایشگاه به ایراد

سخنرانی پرداخت و با کاربردن تعبیر «الخلیج العربی» اعتراض حضار را

برانگیخت. از این رواز سوی مدیر دفتر، کتاب الجواهر فی الجواهر

ابوریحان بیرونی (از منشورات دفتر) به ایشان

هدا گردید. زیرا ابوریحان بیرونی در این کتاب تعبیر

خلیج فارس (ص ۲۳۷) را بکار برده و این نکته به ایشان یادآوری شد!

۸ - دیدار شخصیتها و مسئولینی چون: دکتر مهاجرانی - وزیر محترم فرهنگ و

ارشاد اسلامی - حجت الاسلام محمدی عراقی - سرپرست سازمان تبلیغات اسلامی - صباح زنگنه - سفیر و نماینده دائم کشورمان نزد

سازمان کنفرانس اسلامی - مهندس یحییوی - نماینده مردم تهران در مجلس - دکتر فریدزاده - مشاور عالی رئیس جمهور - آیت الله جنّاتی -

از اساتید حوزه علمیه - حجت الاسلام محمد مسجدجامعی - نماینده سابق ایران در واتیکان - و دهها شخصیت علمی و فرهنگی کشور.

رهبر فرزانه انقلاب پس از دیدار سه ساعته از یازدهمین نمایشگاه بین المللی کتاب تهران فرمودند:

«الحمد لله تا آنجایی که من دیدم، تنوع هم خوب بود. انواع کتابهای گوناگون چاپ می شود. البته من به این مقدار قانع نیستم. من این طور تصور می کنم که بایستی تولید کتابمان بمراتب از آن مقداری که هست، بیشتر باشد؛ هم به معنای تولید کتاب - که تألیف و ترجمه و این طور چیزهاست - هم به معنای احیای آثار کهن و قدیمی. خیلی از آنها هست که در قدیم چاپ شده، ولی ما الان از آنها هیچ نشانه ای نمی بینیم و در دست مردم نیست. اینها را باید احیا کنند.»

[روزنامه ایران، سال چهارم، شماره ۹۵۵]

[پنجشنبه ۷ خرداد ماه ۱۳۷۷]

امضای دفتر یادبود در نمایشگاه کتاب

شخصیتها و محققان بزرگوار ضمن دیدار از غرفه دفتر نشر میراث مکتوب در یازدهمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران در دفتر یادبود مرقوم فرمودند:

آقای الهی خراسانی

مدیر عامل بنیاد پژوهش‌های اسلامی استان قدس رضوی

بازدید از غرفه دفتر نشر میراث مکتوب برای هر بیننده‌ای مایه مسرت و موجب امیدواری به آینده درخشان میراث مکتوب کشور ایران اسلامی است.

حجت الاسلام محمدی عراقی

سرپرست سازمان تبلیغات اسلامی
از تلاش دفتر نشر میراث مکتوب بخاطر احیا و نشر میراث فرهنگی و علمی و دینی، تشکر نموده و آرزوی توفیق نمودند.

آقای صباح زنگنه

سفیر و نماینده دائم جمهوری اسلامی ایران نزد سازمان کنفرانس اسلامی
احیاء، تصحیح و نشر و تحقیق آثار مکتوب ایران اسلامی از خدماتهای ارزشمند

استاد نجیب مایل هروی

محقق و مصحح آثاری چون تاج التراجم فی تفسیر القرآن للاعاجم

برای رسیدن به رنسانس اسلامی در سده پانزدهم هجری، و بازسازی نظاممند تمدن اسلامی، احیای نگارشهای پیشینیان یک ضرورت بسیار جدی عصر است و دفتر نشر میراث مکتوب خوشبختانه جامعه فرهنگی ما را برای رسیدن به رنسانس اسلامی بسیار کمک شایان توجه کرده‌اند. خداوند همه سرورانی را که در نمودن فرهنگ اسلامی / ایرانی اهتمام دارند نگهدارد. ان شاء الله تعالی العزیز.

و پایه‌ای محسوب می‌شود. خداوند توفیق دهد تا تمامی آثار مکتوب کشورهای اسلامی احصا و ثبت و ترمیم و معرفی گردد.

آقای موسوی گرمارودی

شاعر و پژوهشگر

هوالحق

روئی که نگردد ز کسی روی کتاب است روز آدینه در غرفه روحبخش میراث مکتوب شرف حضور یافتیم. از آرزوهای بزرگ هر کتابدوستی یکی همین است که مجموعه‌های گرانقدر از موارث ادبی ما، به شیوه‌ای علمی و بر و رویی امروزی و وزین، به آرایش چاپ زیور یابند؛ و این مهم در این مؤسسه (شیدالله ارکانها) به منصبه ظهور و بروز رسیده است.

سعیتان مشکور و پای پویشتان از دست سنگ اندازان دور باد!

حجت الاسلام عبدالله نورانی نیشابوری

محقق و مصحح آثاری چون مرآت الاکوان
زیارت دفتر نشر میراث مکتوب، مایه شادی و نشاط است. نشر کتب اسلامی به زبان عربی و فارسی در ترویج معارف اسلامی وسیله‌ای مثمر ثمر است. آرزو است که روزی به یاری پروردگار تعالی یک میلیون کتاب اسلامی در نمایشگاهها چشم و دل مراجعان را روشن کند. ای طالبان علم بشتابید برای آماده سازی میراث مکتوب اسلام. خداوند عز شأنه شما را یاری فرماید.

آقای دکتر پرویز اذکائی

غرفه دفتر نشر میراث مکتوب را بازدید نمودم، دفتر نشری که به اشراف و اهتمام بلیغ... آقای اکبر ایرانی - ائده الله تعالی - شماری از موارث مکتوب گرانبار ملی - مذهبی ما را به زیور طبع آراسته، مصدر خدمات عظیم و ثمین فرهنگی بوده و ان شاء الله - تعالی - همچنان خواهد بود، مزید توفیقات ایشان را همراه با نشاط علمی مدام از درگاه حق تعالی مسئلت دارم.

چاپ دوم مکارم الاخلاق

در چهارمین دفتر (۱۳۷۴) از «مجموعه رسائل فارسی» که زیر نظر آقای نجیب مایل هروی با حسن سلیقه به چاپ رسیده متن مکارم الاخلاق خواند میر که در احوال و مناقب امیر علیشیر نوائی است به اهتمام آقای محمداکبر عشیق (افغانی) بر اساس نسخه موزه بریتانیا (مورخ ۹۶۵) و دیگری نسخه مستنسخ از روی نسخه مورخ ۱۰۷۸ به چاپ رسیده است.

به این مناسبت ضرورت دارد گفته شود که استاد تورخان گنجه ای چاپ عکسی نسخه موزه بریتانیا را با مقدمه و فهرستهای اشخاص و اماکن و کتب در سال ۱۹۷۹ در سلسله انتشارات اوقاف گیب منتشر ساخته بود.

[مجله کلک، شماره ۸۰ - ۸۳]

از آنجا که چاپ پیشین کتاب مکارم الاخلاق خواند میرهراتی فاقد ویژگیهای تصحیحی خوب و کارآمد می باشد، از این رو چاپ این اثر به شکل دقیق و علمی تصحیحی درخور و شایسته را می طلبید. دفتر نشر میراث مکتوب کتاب مکارم الاخلاق به تصحیح آقای محمد اکبر عشیق که دارای ویژگیهای زیر می باشد،

در عداد آثار در دست انتشار قرار داد:

۱. در تصحیح حاضر، در استنساخ و مقابله دقت و وسواس بیشتر بکار رفته و اغلاط املائی و محتوایی موجود در چاپ پیشین اصلاح شده است.

۲. تعلیقات افزوده مصحح، مشتمل بر شرح و معرفی اجمالی اعلام، شهرها، اماکن و مؤسسات تاریخی و کتب نیز از مشخصات این تصحیح می باشد.

۳. از دیگر ویژگیهای تصحیح حاضر اشتمال آن بر فهراس متنوع شامل: «واژه نامه، فهرست نامه های خاص، جایها و مؤسسات، گروههای مذهبی، شهری و تاریخی، نام پیشه ها، کتابها و رساله ها، آیات، احادیث، اخبار و اقوال، ابیات و مصراعهای فارسی، عربی و ترکی، ماده تاریخها، معماها و مراجع و مأخذ» می باشد.

۴. مقدمه مصحح که به بررسی دوران طلایی تیموریان هرات در روزگار امیر علیشیر نوائی و همچنین شرح حال نویسنده مکارم الاخلاق می پردازد، بررسی بالنسبه جامع و مفید از آن دوره می باشد.

جغرافیای نسخه های خطی

درین موارد بغدادی، شاماتی، حجازی، مغربی، یمنی ختایی). البته هر یک مظهر مکتب و اسلوب خاصی است و در هر یک از آن شیوه ها در قرون متفاوت خطوط متنوع نوشته می شده است.

۳. به اعتبار آنکه نسخه ها اکنون کجاست و هر یک به چه مناسبت و به چه ملاحظه یا چه واقعه و ترتیبی به آن مراکز رسیده است.

۴. به اعتبار موضوع نسخه ها از این حیث که فی المثل در ماوراءالنهر نسخه های صوفیانه آن هم در زمینه عقاید سلسله نقشبندی بیشتر نوشته می شد تا کتب دیگر، یا در هندوستان نسخ سلسله چشتیه بیشتر به رشته کتابت در آمده یا آنکه قم و مشهد و عتبات از مراکز اصلی کتابت کتب فقه و کلام شیعی می بوده است.

[ایرج افشار، [مجله کلک، شماره ۷۶ - ۷۹]

نسخه های خطی فارسی، عربی و ترکی که اساس مجموعه نسخه های خطی اسلامی را دربر می گیرد با پیشامدهای گونه گون امروزه در پنج قاره جهان پراکنده است. اکثریت این نسخه ها در آسیاست (بیشتر در ترکیه، ایران، هند، پاکستان و ماوراءالنهر). پس از آن در اروپا، سپس در آمریکا و در آفریقا. مقداری هم در کشورهای عربی و بیش از همه در مصر است. معدودی هم از نسخه ها در این نیم قرن اخیر به استرالیا برده شده است. بهترین بررسی در این زمینه فهرستی است که براساس نام کشورها توسط مؤسسه «الفرقان» به انجام رسیده و در چهار مجلد چاپ شده و در دسترس عموم است و بخوبی وضع آنها را در حدود یکصد و پنجاه کشور جهان توصیف کرده است.

تقسیم جغرافیایی نسخه ها گویا و

نشانه ای است از تاریخ مدنیت و جویایی در راه علم در کشورهایی که نگاهبان نسخه ها می باشند.

اما تقسیم جغرافیایی متنهای آثار پیشینیان و نسخه های آنها به چند مناسبت تواند بود:

۱. به اعتبار تألیف متن نسخه ها، هر یک در کدام منطقه انجام شده و در کدام سرزمین بیش از همه کتاب تألیف شده است.

۲. به اعتبار کتابت نسخه ها، هر یک در کدام منطقه و به کدام نوع از شیوه های شناخته کتابت انجام شده است (مثلاً کشمیری، هندی، هراتی، شیرازی، تبریزی

از کتابهای نادری که در هند چاپ سنگی شده است (۱۹۱۳) و من نسخه‌ای از آن را در کتابخانه مدرسه السنه شرقیه دانشگاه لندن دیده‌ام گلزار کشمیر یا تواریخ ملک کشمیر تألیف کرپارام (در ۱۸۵۷) است. نسخه کتاب مذکور به شماره PM954.6(18722) در آن کتابخانه محفوظ است.

چون بسیاری از مضامین این تألیف برای تاریخ فرهنگ ایرانی مفید و مهم است و فرهنگستان ایران تألیف دائرةالمعارفی خاص برای چنان مضامینی را در دست تهیه دارد، فهرست مندرجات آن را نقل می‌کنم.

«... بیشتر تواریخ کشمیر فارسی، شاستری و انگریزی غالباً همگی احوال کشمیر را در بر ندارد و در تاریخهای خود از پیداوار کشمیر و انواع صنایع و فرق اهل حرفه خود ذکر نکرده و بسا قصص بعید از عقل در تواریخ خود تحریر نموده‌اند که فسحت آباد تحقیق به صد منزل دورتر می‌نمایند.» کتاب به شش چمن تبویب

چمن اول:

گلبن اول: وجه تسمیه و حد و حدود
گلبن دوم: عجائبات
گلبن سوم: چشمه‌های مشهور
گلبن چهارم: انهار کلان
گلبن پنجم: ازهار معروف
گلبن ششم: گل اول: مندرها و نیایشکده‌ها، گل دوم: در عمارات و باغات

چمن دوم:

گلبن اول: حکومت راجها
گلبن دوم: فرمانروایان اسلامیه
گلبن سوم: حکمرانی سنگان
گلبن چهارم: فرماندهی شری سرکار مهاراجه والی جمون
چمن سوم: در ذکر پیداوار (به معنی محصول است)
گلبن اول: در پیداوار غلات
گلبن دوم: در پیداوار متفرقه
گلبن سوم: گل اول: درختان باغی، گل دوم: درختان جنگلی، گل سوم: میوجات گل
چهارم: پیداوار ادویه

چمن چهارم:

گلبن اول: جانوران پرنده
گلبن دوم: جانوران چرنده
گلبن سوم: اقسام ماهی
چمن پنجم:
گلبن اول: صنایع اهل حرفه
گلبن دوم: آلات و طریق ساختن مصنوعات

چمن ششم:

گلبن اول: کیفیت زعفران
گلبن دوم: کیفیت ابریشم
گلبن سوم: کیفیت خطوط مروجه
گلبن چهارم: کیفیت اوزان مقررّه
گلبن پنجم: اوقات تخم افکندن اجناس در زمین
گلبن ششم: معدنیات
گلبن هفتم: مال تجارت، گل اول: آنچه از لداکبه به کشمیر می‌رسد. گل دوم: آنچه از کشمیر به لداکبه می‌رود. گل سوم: آنچه از کشمیر به طرف هند می‌رود. گل چهارم: آنچه از هند به کشمیر می‌رسد.
[ایرج افشار، مجله کلک، شماره ۷۶ - ۷۹]

هزاران نسخه خطی در یمن در حال نابودی است

۲. کتابخانه عمومی وابسته به وزارت فرهنگ یمن شامل حدود شش هزار نسخه خطی فهرست شده.
۳. کتابخانه الاحقاف در شهر نریم حضرموت با بیش از پنج هزار نسخه خطی فهرست شده.
در خور ذکر است که طبق تحقیقات انجام شده، هشتاد درصد نسخه‌های خطی موجود در یمن هنوز فهرست برداری نشده که در میان این نسخه‌ها کمیابترین و نفیستریترین کتب خطی مربوط به تمدن اسلامی یافت می‌شود و نسخه‌های مذکور در معرض آفات گوناگون قرار گرفته‌اند.

حفظ میراث فرهنگی ملتها یکی از مهمترین و ارزشمندترین اموری است که باید دست اندر کاران امور فرهنگی به آن توجه کنند.
حدود ۱۵۰ هزار نسخه خطی که برخی از آنها از نفیستریترین و قدیمیترین نسخه‌های خطی در جهان است و قدمت آنها به دوران صدر اسلام می‌رسد، به علت عدم توجه کامل و فهرست برداری علمی در آستانه تهدید جدی قرار گرفته است. این نسخه‌های خطی هم اکنون در سه مرکز فرهنگی نگهداری می‌شوند:
۱. کتابخانه اوقاف یمن در صنعا شامل حدود پنج هزار نسخه خطی فهرست شده.

دکتر الدسوقی شتا به دیار باقی شتافت

جامعة القاهرة
كلية الآداب
قسم اللغات الشرقية

السيد مدير / دفتر نشر ميراث مكتوب
تحية طيبة وبعد ...
نشكر سيادتكم على إهدائكم الكتب الآتية بيانها :

* قاموس البحرين
* تاج التراجع في تفسير القرآن للأعاجم (المجلد الأول والثاني والثالث)
التي أرسلت إلى قسم اللغات الشرقية بكلية الآداب جامعة القاهرة .
ونشكر سيادتكم على حسن تعاونكم معنا ونتمنى له دوام .

ونفضلوا سيادتكم بقبول وافر الاحترام ...

رئيس مجلس قسم اللغات الشرقية

أ.د. إبراهيم الدسوقي شتا

دکتر ابراهيم الدسوقی شتا مؤلف، مترجم و استاد زبان و ادبیات فارسی که سالها در مصر و سایر بلاد عربی در زمینه زبان و ادبیات فارسی و فرهنگ ایرانی به خدمت اشتغال داشت، درگذشت. فرهنگ بزرگ دوزبانۀ فارسی و عربی از آثار ارزشمند این محقق و مؤلف عظیم الشأن است.

دفتر نشر میراث مکتوب ضایعۀ درگذشت این پژوهندۀ بزرگ و دوستدار زبان و ادبیات و استاد فقید دانشکده ادبیات دانشگاه قاهره را به تمامی اساتید زبان و ادبیات فارسی دو کشور ایران و مصر تسلیت گفته، از درگاه ایزدی برای شادی و آرامش روانش طلب مغفرت می نماید.

نکوداشت غالب دهلوی

خانه فرهنگ جمهوری اسلامی ایران در لاهور با همکاری آکادمی ادبیات پاکستان غربی و دانشگاههای پنجاب و لاهور به مناسبت دویستمین سالگرد ولادت غالب دهلوی شاعر پارسی گوی هندی، همایشی را در شهر لاهور برگزار کرد. در این همایش تعدادی از صاحب نظران در بحثهای خود به بررسی آثار و احوال غالب دهلوی پرداختند.

درخور ذکر است که دیوان غزلیات فارسی غالب دهلوی به تصحیح دکتر محمد حسن حائری و به همت دفتر نشر میراث مکتوب بزودی به حلیه طبع آراسته خواهد شد.

اخبار انجمن آثار و مفاخر فرهنگی

۱. مراسم نکوداشت استاد دکتر عبدالحسین زرین کوب در تاریخ چهارشنبه، بیستم اسفندماه ۱۳۷۶ ه. ش، از سوی انجمن آثار و مفاخر فرهنگی با همکاری مرکز دایرةالمعارف بزرگ اسلامی و با حضور تنی چند از محققان و شخصیتهای برجستۀ کشور در محل این انجمن برگزار شد.

در این مراسم آقای بجنوردی (رئیس کتابخانه ملی و رئیس دایرةالمعارف بزرگ اسلامی)، دکتر فتح الله مجتبیایی، دکتر مهدی محقق، آقای احمد مسجد جامعی قائم مقام وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی سخنرانی کردند و در انتها نیز با اهدای لوح یادبود و هدایایی به استاد زرین کوب و سخنرانی ایشان مراسم خاتمه یافت.

۲. برگزاری مراسم بزرگداشت حضرت آیت الله لاری در استان فارس در شهرستان لار در تاریخ ۷۷/۲/۳ توسط شبه انجمن آثار و مفاخر فرهنگی در استان فارس و همکاری و همیاری انجمن آثار و مفاخر فرهنگی مرکز انجام شد.

۳. برگزاری مراسم بزرگداشت استاد گلچین معانی در تاریخ ۷۷/۲/۶ در استان خراسان شهر مشهد مقدس توسط این انجمن انجام شد.

